עא: בהמה המקשה פרק רביעי חולין

אטו אנן מגבו קאמרינן בתוכו קאמרינן. תימה [1] מה נפשך מ"מ [2][1]דלאדם נמי תוכו טהור מציל ואיכא למיעבד ק"ו הכי ומה כלי חרס המוקף לצמיד פחיל שאין נגוב מציל לחוץ כפני הטומאה שבתוכו מלטמא [3] מציל [2][4](תוכו) על טהרה שבתוכו מליטמא תוכו של אדם שמציל וחוצץ כפני הטומאה שבתוכו מלטמא אינו דין שיציל תוכו על טהרה שבתוכו מליטמא וא"ת כיון דהא דאדם מציל על טהרה שבתוכו הייטו מקל וחומר דכלי חרס א"כ נימא דיו ולא יציל על טהרה שבתוכו מליטמא כהיסט הזב כמו כלי חרס המוקף לצמיד פחיל דמיטמא כהיסט הזב דלמרגין בסוף המזקין (גיטין פח:) ולימות שמא הסיטה לאשתו נדה ואילו בתוספת' דאהלו' (פט"ו) תני הכהיא דאדם מציל על טהרה שבתוכו מליטמא כהיסט הזב דאמרו להם בית הלל לי אתם מודים בבליעת טבעת וכבגם לאהל המת כו' אמרו להם בית שמאי לא אם אמרה בטבעת שהיא טהורה [5] הכיסט וי"ל דעבדי ק"ו מפכיס קטנים המוקף לצמיד פחיל דאפילו בלא היקף [6] טהורים משא הזב לפי שאין בחיים לכלל מגע לפי שאין סופן להפתח ואת שאינו בא לכלל מגע אינו בא לכלל משא כדאמר בהעור והרוטב (לקמן דף קכד:): **דלמטה מנא** לן. דבלוע דלמטה נמי טהור כדמוכח מתניתין דעובר ואיה נמי דטמאה היינו מדרבנן כדלקמן ועוד דהשתא ס"ד דרבה מודה בשאי טבעות ואיה היא כשאי טבעות: **בלוע** בבהמה **מנא** לן. דבהמה לא מטמא כדמוכח ההוא כלב דאכל בשר המת לקמן בהעור והרוטב (דף קמו.):

למאי הלכתא לכלים שעל גבה אדם נמי **לא** בעי. וא"ת דלמא אפי' כלים שהיא לבושה דשייך בהו מלבוש כדאשכחן בגדי המטמא בגדים מציל בבית המטמא כזמי ובהמה שאינם מטמאים בגדים אינם מציל בבית המטמא משמע דבת מלבוש היא אלא דמעטיה קרא דומיא דכותי דשייך ביה מלבוש וי"ל דבהמה אפילו כלים שהיא לבושה חשיבי כעל גבה כיון דאין מטמא מכחה דלאו בת טומאה היא בס"ג כשאין מטמאין מכחו כגון בגדים שעל גביו לא בעי שהיה אכל בגדים שהוא לבוש בטלים אגביה ומכחו בא לכם הטומאה וגזרת הכתוב היא שאין לו כח לטמאה עד שיהיה ולפירוש זה דטומאת בגדים שהוא לבוש מחמת האדם הם כאים אם כולו בפנים וידו מבחוץ וטבעת באצבע טמאה הטבעת ואם הוא מבחוץ וידו בפנים וטבעת באצבע הטבעת טהורה דבטלה אגביה והוא טהור דריבו לחוץ וקשה דבמורת כהנים ובמסכת נגעים פרק שלשה עשר דתנא היה עומד בפנים ופשע ידו לחוץ וטבעותיו בידו ושהה כדי אכילת פרס טמאות היה עומד בחוץ ופשע ידו בפנים וטבעותיו בידו רבי יהודה מטמא מיד וחכ"א בכדי אכילת פרס ושמא האם מדרבנן הוא ולא מדאורייתא ומתמיר רבי יהודה לטמא מיד משום דאין הטומאה באה להם מכח האדם: **אמר רבא** תרוייהו תנאי. לאו מטומאה בלועה פריך דרבה נמי כשם קאמר משמע שגם לרבה היה פשוט מתוך המשנה אלא מטהרה בלועה פריך דטהרה נמי תנן כמו טומאה ולמה פשוט לו זה יותר מזה:

בלע טבעת **טמאה טובל ואוכל בתרומה.** בטמאת טומאת מת חיירי דחרב הרי הוא כחלל ואי לאו דטומאה בלועה לא מטמאה לא היה מועיל לו טבילה דנהי דמעבר בית הסתרים לא מטמא במגע במשא מטמא וא"ת ולמה בטבעת שנטמא בשרץ חיירי וי"ל דכתר דהכיא דטבעת טהורה מימניא במסכת מקואות (פ"י מ"ח) ועוד אי בטומאת שרץ אם כן לא היא אלא ראשון והיכי קתני דמטמא את האדם והא אין אדם וכלים מקבלים טומאה אלא מאב הטומאה: **כי** קאמר רבה בגון שבלע שתי טבעות: ה"א הא דטבעת לא מטמאה האדם לא משום בליעה הוא אלא משום דמגע בית הסתרים לאו מגע הוא (דף מב:) וליכא למימר דטמא במשא שאין משא אלא במי שהטומאה באה ממנו כגון מת ובגלה ומעיינות הזב אבל טמא מת אע"פ שטעורו בחלי כבר המאור בעיבור בדעיבון מזון כ' פעודות ותנן התם תליה לבית המטבע (שרובין שם). מת חטים. נאכלת מהר (ברכות שם) שהיתה מיעטת מבל שעורים (שוכה שם). מיסב. דרך הסיבה שהיא נאכלת מהר שאינו פיזה אבה ואבה (ברכות שם) שהיה זו בהסיבה שעורים אלא בנאכלת בעמידה והיקן ובא שהוא שיהה מאכילתו יותר (שרובין שם) מי שהוא מיסב הוא עסוק בהאכלה ואינו עריך בדברים אחרים (שוכה שם). ואוכל בליפתן. שנאכלת מהר (שרובין שם).

אדם. שמעבר טומאה שבתוכו מלטמא אינו דין שמציל על טהרה שבתוכו מליטמא משום בלוע: **מה לכלי חרס.** דין הוא שיציל על טהרה שבתוכו שכן יש בו לד קל אחר שאינו מטמא מגבו: **אטו אנן מגבו קאמרינן.** מי יליפינן גב אדם מגב כלי חרס דמיפרוך הכי: **מתוכו קאמרינן.** תוך דאדם גמרינן מתוך כלי חרס וכ"ש דקל וחומר אליבא הוא דאדרבה תוך כלי חרס חמור מתוכו של אדם: **שכן מטמא מאוירו.** בלא נגיעה מה שאין כן באדם הלכך קל וחומר מה אויר כלי חרס שאינו מבליע טומאה שבו מלטמא [3]מבליע טהרה שבו מליטמא אדם שמבליע טומאה שבתוכו מלטמא אינו דין שיציל על טהרה שבו מליטמא הואיל וקל הוא שאין מקבל אויר האדם טומאה לעולם: **דלמעלה.** דרך פיו כדכתיב (ויקרא יא) והאוכל מנבלתה: **דלמעה.** תחת לו דרך בית הכיעי עד שנבלע וכגון שהיה א' תחוב בשפופרת ולא טימאו בכיסתו במגע: **מנין.** שלאחר מכאן לא יטמאנו [4] במשא הואיל ובלוע: **אלא ע"י מעלה.** אם לא יכנס דרך הפה לא יתעכל במעיים לעולם: **עיכול דלמטה רב.** בפה אינו מתעכל כל כך עד שיולד למטה: **צריך שסייה.** לטמא בגדים שהוא לבוש דכתיב (שם יד) והבא אל הבית יטמא [5]ולא כתיב כבוס בגדים והאוכל בבית יכבס את בגדיו (שם) ומוקמינן לה בתורת הכהיס[6] לשהיה שיעור אכילה ואפילו לא יאכל, מדכתיב בסיפיה והאוכל בבית יכבס את בגדיו, הלכך הנכנס בו ונטל את בגדיו עמו שלא כדרך מלבוש, אין אלו בגדיו ומטמאים מיד, אלא בהן אני קורא והבא אל הבית, ובכשהוא לבוש בהן כגון שהיה (ברכות מא. וכעי"ז עירובין ד. ושוכה הי.), היה לבושו בליר. דאיקרי לה בגדיו (שם) וכן כולם דלך לגיסתן קריין בגדיו ובכולן אלו (עירובין שם). הוא טמא מיד. דכתיב והבא אל הבית יטמא, ודין טהורין עד שישהא. דכתיב והאוכל בבית יכבס וגו', ילדרשינן בת"כ אין לי אלא אוכל ואוכל, אוכל בלא אוכל, אוכל בלא אוכל, לא אוכל ולא אוכל מנין, ת"ל יכבס בגדיו ביכה, שהי פעמים כתיב יכבס בגדיו, יאם סיפנו לרבות הכל מה ת"ל והאוכל, ליתן שיעור לאוכל כדי אכילה, שאין טמין כיטום בגדים עד שיהה כדי אכילה, ונוסף טמא מיד דהכי כתיב והבא אל הבית יטמא ולא כתיב כיטום בגדים, והאוכל בבית דהייט שיהה כדי אכילה יכבס בגדיו (שוכה שם וכעי"ז עירובין שם). אבילת פרס. אלי ככר שפיעורי בו חכמים את העיבור שהוא כולו מזון שתי פעודות ותליו מזון פעודה אחת (ברכות שם). ד' כיצים הן מזון פעודה ביצועת, פרס לשון פריסה ארבעה ביצים כדמפרשינן במס' עירובין פת חטין כו' דספקינן מארץ חטה שכל הפסוק כולו לשיעורין נאמר: אמר רבא אתא רבה לאשמועינן: בלע טבעת טמאה טובל ואוכל תרומתו לערב. כלומר אע"פ שטבעת טמאה במעיו: דלא מטמאה ליה. טמאה לטהורה במעיו:

עין משפט נר מצוה

לה א מיי' פט"ז מהלכות טומאת צרעת הל"ז:
לו ב מיי' שם הלכה ח:
לז ג מיי' פ"ב מהלכות מקואות הלכה ח:

שיטה מקובצת

א] בלע טבעת (בהמה) טמאה כו'. נ"ב עי' תוספות מנחות ס"ט ע"א: ב] מבליע טהרה שבו מליטמא שיש חומר באוירו ג] ואע"פ שמיטמא בלא צמיד פחיל אדם שמבליע טומאה שבתוכו: ג] ולא כתיב כבוס בגדים וכתיב והאוכל בבית יכבס: ד] ואוכל דמשמע דלא מטמא: ה] הרי הן כפותחין בתוכו וליטמא. נ"ב נ"א ברש"י כ"י הן כמפותחים בתיבה וליטמא כו': ו] תימה מה כוכ מ"מ פרק שפיר: ז] וי"ל דאדם נמי דתוכו טהור. נ"ב משום דבית הסתרים הוא ע"כ: ח] מציל על טהרה שבתוכו מליטמא תוכו של אדם: ט] שהיא טהורה בהיסט הזב וי"ל דעבדינן ק"ו:

ט) נראה דל"ל מבליע טהרה שבו מלטמא ע"י נגיעת פחיל ואע"פ שיש חומר מאוירו אדם שמבליע כו'.

רבינו גרשום

אדם שמציל על טומאה שבתוכו מלטמא. כדאמרי' דאכל סמוך לשקיעת החמה אעפ"כ לא מטמא הגוף אינו דין שמציל על טהרה שבתוכו אע"ג שנטמא לאחר שבלע טבעת טהורה שאינה טמאה בתוך הגוף: מה לכלי חרש שאינו מטמא מגבו. כלומר דין שמציל על טהרה שבתוכו שאינו מטמא מגבו: אגן מתוכו קאמרינן. כלומר ומתוכו אינו קל כלי חרש מאדם כשם שאדם מטמא מתוכו כך כלי חרש מטמא מתוכו ואעפ"כ מציל על הטהרות שבתוכו וק"ו כדקאי קאי: אדרבה כלי חרש חמור. בניחותא קא אתי כלומר אדרבה כלי חרש חמור שכן מטמא מאוירו שיציל על טהרות שבתוכו: בלוע דלמטה מנא לן. כלו' אשכחן שבלעו דרך פיו הטומאה דאמרינן לעיל (האוכל) [אכל] כלוע דלמטה שבלען דרך שתן מנלן דטומאה בלועה אינה מטמאה: ומה למעלה שאינו כו'. כלומר מציל מלטמא אחרים שנבלע למטה שעושה עיכול כלומר וחשוב כאין אינו דין שמציל שלא יטמא: וכלום עושה עיכול למטה כו'. כלומר ולאו ק"ו הוא: אשכחן בליעה דאדם שאינה מטמאה דבהמה מנלן. כגון עובר שמת בתוך מעיה דאמרינן במתניתין הושיט הרועה את ידו בתוך מעיה בין בהמה טמאה בין בהמה טהורה טהור: מה לאדם. שצריך שהייה בבית המנוגע דהוא קל לענין טומאה דאין מטאין כלים שעליו עד שישהה בכדי אכילת פרס לכלים שעל גביו אבל היו בידיו הוא והן טמאין מיד כיון דנקיט להו בידיה חשובין כהוא בעצמו: ואם היה לבוש כליו [צריך שישהה] בכדי אכילת פרס אלו תרוייהו תנאי. כלומר מה אתא רבה לאשמועינן: בלע טבעת טמאה טובל ואוכל תרומתו לערב. כלומר אע"פ שטבעת טמאה במעיו: דלא מטמאה ליה. טמאה לטהורה במעיו:

מסורת הש"ס

ה) כרכות מה. עירובין ד. נגעים פי"ג מ"ט סוכה ה:.
ב) מקואות פ"י משנה ח.
ג) סס. ד) [מלגדש פרק הן].
ה) [ויקרא טו]. ו) עיין רש"ל. ז) ר"ת מ"ז.

גליון הש"ס

גמ' טומאה בלועה דתנן. עיין כלים פ"ח מ"ה:

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה מגין וכו' ומשא. נ"ב דמגע בלא"ה אינו מטמא מכח בית הסתרים ולא הנגמי לאה פיה"מ דאחיי המחוג בשפופרת לאמר בעיא דאחיי בעיא היא אם אינו מטמא במשא אחר שנבל כמו דאחיי בטומאה בלועה לחעלה: (כ) תוס' ד"ה אמר וכו' דאחר בלא היקף בטהרים נ"ב עיין פירש"י פרק ר"ע דף פד ע"ב בד"ה ודין הוא וכן בב"ק דף כ"ה:

הגהות מהר"ב רגשבורג

א] רש"י בד"ה בלעטה וכו' תחוב בשפופרת. נ"ב עי' ת"ר ש"ם: ב] תוס' ד"ה אטו וכו' בפני הטומאה שבתוכו מליטמא מציל תוכו. נמחק מלא תוכו. נ"ב עיין מהרמ"ל דמומחק זה ומהרש"א ז"ל מקיימו היטיב ועיין חידושי הר"ן והבנין מלא מה בפסק דנקטו התוס' בלשונם:

מוסף רש"י

הבכנסה לבית המנוגע. בבית המנוגע המיב והבא אל הבית יטמא עד הערב ולא כתיב כבוס בגדים והאוכל בבית יכבס את בגדיו, בשיהה שיעור אכילה ואפילו לא יאכל, מדכתיב בסיפיה והאוכל בבית יכבס את בגדיו, הלכך הנכנס בו ונטל את בגדיו עמו שלא כדרך מלבוש, אין אלו בגדיו ומטמאים מיד, אלא בהן אני קורא והבא אל הבית, ובכשהוא לבוש בהן כגון שהיה (ברכות מא. וכעי"ז עירובין ד. ושוכה הי.), היה לבושו בליר. דאיקרי לה בגדיו (שם) וכן כולם דלך לגיסתן קריין בגדיו ובכולן אלו (עירובין שם). הוא טמא מיד. דכתיב והבא אל הבית יטמא, ודין טהורין עד שישהא. דכתיב והאוכל בבית יכבס וגו', ילדרשינן בת"כ אין לי אלא אוכל ואוכל, אוכל בלא אוכל, אוכל בלא אוכל, לא אוכל ולא אוכל מנין, ת"ל יכבס בגדיו ביכה, שהי פעמים כתיב יכבס בגדיו, יאם סיפנו לרבות הכל מה ת"ל והאוכל, ליתן שיעור לאוכל כדי אכילה, שאין טמין כיטום בגדים עד שיהה כדי אכילה, ונוסף טמא מיד דהכי כתיב והבא אל הבית יטמא ולא כתיב כיטום בגדים, והאוכל בבית דהייט שיהה כדי אכילה יכבס בגדיו (שוכה שם וכעי"ז עירובין שם). אבילת פרס. אלי ככר שפיעורי בו חכמים את העיבור שהוא כולו מזון שתי פעודות ותליו מזון פעודה אחת (ברכות שם). ד' כיצים הן מזון פעודה ביצועת, פרס לשון פריסה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com